17.12.2015

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Aloite yrittäjän sosiaaliturvaan liittyvän valmistelun aloittamisesta sekä yrittäjien edustuksesta lainvalmistelussa sosiaali- ja terveysministeriössä

Yrittäjän sosiaaliturvaan liittyvän valmistelun aloittaminen

Yrittäjällä on nykyään oikeus lähes kaikkiin samoihin sosiaalietuuksiin kuin palkansaajallakin. Sosiaaliturva-asemassa on kuitenkin edelleen eroja. Eräät niistä ovat sellaisia, joita ei voida poistaa yrittäjyyden luonteen vuoksi. Moniin epäkohtiin on kuitenkin perusteltua puuttua.

Esitämme, että sosiaali- ja terveysministeriössä aloitetaan lainsäädäntövalmistelu seuraavien yrittäjän sosiaaliturvassa olevien epäkohtien poistamiseksi:

1. Yrittäjän pakollisen sosiaalivakuuttamisen alaraja eli pakollisen eläkevakuutuksen alaraja korotetaan tasolle, jolla yrittäjä ei maksa vakuutusmaksuja turhaan.
    - Yrittäjän ja yrittäjän perheenjäsenen sosiaaliturvastaan maksamien maksujen ja niillä saatavien etuuksien vastaavuus ei ole kaikilta osin kohdallaan. Alle 10 000 vakuutustasolla yrittäjä ei saavuta minkäänlaista ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, vaan etuudet jäävät perusturvaetuuksien tasolle. Yrittäjällä ansiosidonnaisen sosiaaliturvan rahoitus toteutuu pienin poikkeuksin niin, että yrittäjä vastaa itse maksuista kokonaisuudessaan.
    - Alaraja olisi loogista korottaa työttömyyspäivärahan saamisen alarajalle (12 326/2015). Eläketurvakeskuksen laskelman mukaan, jos 70 % kaikista nyt alle 13 000 työtulon omaavista YEL-vakuutetuista olisi em. korotuksen jälkeen edelleen vakuuttamisvelvollisia, olisi muutos kustannusneutraali.

2. YEL-yrittäjän omavastuuaika sairauspäivärahassa lyhennetään sairastumispäivään.
    - Yrittäjän omavastuuaika on sairastumispäivä ja sitä seuraavat kolme arkipäivää. Yrittäjä on tosiasiallisestikin (vrt. työntekijä) sairastumisensa ensimmäiset neljä päivää työkyvyttömänä omalla vastuulla poissa työstä ja ilman toimeentuloa.

- SY:n alustavien laskelmien mukaan, mikäli yrittäjän sairauspäivärahan omavastuuaika lyhennettäisiin sairastumispäiväksi, aiheutuisi muutoksesta yhteensä etuuskuluja järjestelmälle n. 4 miljoonaa euroa.

3. Yrittäjän käsite muutetaan myös työttömyysturvassa vastaamaan yrittäjän eläkelain määritelmää. Vaihtoehtoisesti vähintään perheenjäsenet, jotka eivät omista yrityksestä mitään, poistetaan työttömyysturvassa yrittäjämääritelmän alta.
    - Työttömyysturvassa yrittäjäksi katsotaan yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet, jotka työllistyvät yrityksessä. He itse kuvittelevat olevansa palkansaaja-asemassa, kuuluvat ammattiliittoon ja vakuuttavat itsensä palkansaajien työttömyyskassassa. Kun heidän työskentelynsä päättyy, he eivät kuitenkaan pääse työttömyysetuudelle yrittäjästatuksen vuoksi. Vielä yleisempää on, etteivät yrityksessä työskennelleet yrittäjän perheenjäsenet pääse ansiosidonnaiselle työttömyysetuudelle, koska ovat olleet tietämättään väärinvakuutettuna yrittäjäkassan sijaan palkansaajakassassa.

4. Asumistuen myöntämisen perusteeksi otetaan yrittäjän todelliset kuukausitulot.
    - Asumistuki on luonteeltaan viimesijainen toimeentulotuen muoto, jonka määrään vaikuttavat pääsääntöisesti kaikkien ruokakuntaan kuuluvien säännölliset kuukausitulot. Yrittäjän asumistuki määräytyy kuitenkin YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Koska kyse on viimesijaisesta toimeentulotuesta, tulee asumistuen arvioinnissa huomioida yrittäjän todelliset tulot, ei YEL-työtuloa.

Yrittäjien edustus lainvalmistelussa ministeriössä

Suomen Yrittäjät on osittain mukana sosiaaliturvaetuuslainsäädännön valmistelussa sosiaali- ja terveysministeriössä. Sairausvakuutuslakia ja työeläkelakeja ministeriön työryhmissä valmisteltaessa järjestömme yleensä kutsutaan mukaan valmisteluun erityisesti yrittäjävakuutettuja koskevilta osin. Työttömyysturvassa SY ei ole mukana lainsäädäntöä valmistelevassa työryhmätyöskentelyssä.

Suomessa on Tilastokeskuksen mukaan 283 290 yritystä ilman maa-, metsä- ja kalatalousyrityksiä. Maamme kaikista yrityksistä 99,8 prosenttia on pieniä ja keskikokoisia eli alle 250 henkilöä työllistäviä. Yksityisen sektorin henkilöstöstä nämä yritykset työllistävät 65 prosenttia ja tekevät yli puolet yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta. Pk-yritysten merkitys kansantaloudelle on siten erittäin tärkeä.

SY on 115 000 jäsenellään selvästi suurin elinkeinoelämän järjestö Suomessa. SY:n jäsenkunta edustaa laajasti Suomen koko yrityskenttää – yksinyrittäjiä ja työnantajayri-

tyksiä kaikilta toimialoilta. Jäsenistämme yli 50 000 on työnantajayrityksiä, joten edustamme useampaa kuin joka toista Suomen n. 90 000 yksityisen sektorin työnantajasta. SY:n työnantajayritykset työllistävät 650 000 työntekijää eli hieman vajaat puolet kaikista yksityisen sektorin työntekijöistä.

Hallitusohjelmassaan pääministeri Sipilän hallitus on linjannut, että sosiaali- ja työttömyysturvaa uudistetaan vuoropuhelussa ja yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa.

Esitämme, että Suomen Yrittäjät sekä yrittäjävakuutettujen edustajana että keskeisenä työelämän osapuolena kutsutaan mukaan kaikkeen sosiaali- ja terveysministeriössä tapahtuvaan sosiaalivakuutuksen valmisteluun.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja

Harri Hellstén
työmarkkina-asioiden päällikkö